

שמעתי בשם הגאון מהר"א ווילנא זצ"ל דכוונתו כמה שאמר כמה גדולים דברי חכמים... והנה במשנתנו נאמר סתם לא יקרא לאור הנר בלי נתינת טעם וסיבה על איסור הקריאה לאור הנר, ואולם בברייתא מפורש הטעם... ור' ישמעאל בראותו סיבת האיסור חישב בדעתו אני אקרא ולא אטה...

מהר"צ חיות מאריך בדברי הגר"א, ע"ש.¹⁰⁷ והנה בספר הנקרא אמרי בינה, פיעטרקוב, תרס"ו,¹⁰⁸ פרשת ואתחנן, נמצא:

בשם הגאון הגדול מוהר"ר שמואל קראקוויז זצ"ל... ותירץ הגאון הנ"ל בטוב טעם דאיתא בגמ' מפני מה לא נתגלו טעמי המצות דשני מצות נתגלו טעמן ונכשל גדול הדור... וא"כ גם הכא דתנן בברייתא ולא יקרא לאור הנר שמא יטה וא"כ תני הטעם, ואמר אני אקרא ולא אטה ונכשל בה שקרא והטה, ולכך אמר שפיר כמה גדולים דברי חכמים היינו מה דתנן במתניתין סתם ולא יקרא לאור הנר, ולא תנא הטעם ויכול להיות טעם אחר ולא אכשל.

והם הם הדברים שכתב מהר"צ חיות בשם הגר"א.

7. בספר חרוזי פנינים לר' יצחק ראובן הכהן ארינשטיין, קראקא, תרנ"ז, נמצא בסוף הספר:¹⁰⁹

עוד מהגר"א זצ"ל. איתא בגמ' דברכות [ו ע"ב] גדולה תפילת המנחה שאפילו אליהו לא נענה אלא בתפילת המנחה שנאמר ויהי בעלות המנחה וכו'. והקשה הגר"א מאין נשמע שאלהו לא נענה אלא בתפילת המנחה דלמא מעשה שהי' כך הי', אבל באמת אם היתה המעשה בשחרית או בערבית הי' ג"כ נענה, ופיר(ו)ש הגר"א ז"ל באופן זה, דהנה ידוע¹¹⁰ דכשפים מתחילין בזמן המנחה וע"כ הוצרך אליהו הנביא להתפלל להש"י ענני ענני שני פעמים. ודרשו בגמ' שם ענני שתד

107 רד"י ווייס בספרו מגדים חדשים על שבת, ירושלים, תשנ"ב, כתב כי בפתחה לשו"ת תשובה מאהבה פירש כן מנפשיה. בדברי יואל על המועדים עמ' שעט כתב כן בשם שמעתי לפרש. עוד הוסיף כי בשו"ת שואל ומשיב מהד"ק ח"א סי' כב, הביא את דברי הגר"א וכתב עליהם שאינו אמת, ע"ש דהא כל גזרת חז"ל הוא מטעם חשש והיו מוכרחים לפרש הטעם של הגזרה, והוסיף רד"י ווייס כי גם בשו"ת בית יצחק, או"ח, סי' יג אות ב, העיר על דברי הגר"א.

108 זהו ספר ליקוטים על פרשות השבוע, ולא נכתב מי המלקט. לפי הרישום בשער הספר, הוא נדפס כבר בשנת תקס"ו, ועתה יוצא לאור שוב. על פי הסכמת רצ"י מיכלזון, הספר נדפס כבר בזולקווא, תקי"א. על פי הרישום של ח"ד פרידברג, בבית עקד ספרים, ערך אמרי בינה, מס' 2089, הוא נדפס כבר בדיהרנפורט תצ"ג, שם תק"ח, ועוד. הוא מזכיר זולקווא תקכ"ז. אין הוא מזכיר את המהדורה שבידי. המהדורה הקדומה שבבית הספרים הלאומי בירושלים היא דיהרנפורט, תק"ח. לא בדקתי את הנמצא בכל מהדורה ומהדורה, אלא רק את הנמצא במהד' ברין, תקכ"ג, ובמהד' נאווידוואר, תקס"ו, והנוסח שבהן הוא כנוסח שלפנינו.

109 הובא בפנינים משלחן הגר"א, עמ' קמב-קמג. יש לציין כי כעין זה נמצא גם באמרי נעם בברכות, אבל ברור שהמקור אינו אותו מקור.

110 באמרי נעם כתוב דכן איתא בזוהר.